

Uzbekistan

– klenoty v bavlnie a Aralské more

Stela Csachová

Uzbekistan je atraktívna stredoázijská krajina s bohatou históriou, podmanivými mestami a spoločensko-ekonomickými kontrastmi. Kultúrnym dedičstvom na trase niekdajšej Hodvábnej cesty nadchýna čoraz viac cestovateľov. Na druhej strane však rozpačité reakcie vyvoláva pohľad na vyschnuté Aralské more. V súčasnosti krajina otvára svoj trh zahraničnému kapitálu a podporuje rozvoj cestovného ruchu. Príspevok prináša geografickú charakteristiku krajiny a predstaví najvýznamnejšie mestá Hodvábnej cesty s obdivuhodnou orientálnou architektúrou. Zo sovietskej éry priblíži prípad Aralského mora, ktoré ľudskou činnosťou za ostatných 60 rokov stratilo viac než 80 percent svojej rozlohy.

Úvod

Príspevok popisuje Uzbekistan ako atraktívnu stredoázijskú krajinu s týkysovou oblohou, bohatou históriou, orientálnou architektúrou, pohostinými obyvateľmi a neslávne známym príbehom Aralského jazera. Popri stručnej fyzicko-geografickej a humáno-geografickej charakteristike štátu sa bližšie venuje popisu lokalít najnavštievovanejších miest na trase niekdajšej Hodvábnej cesty. V závere uvádzame osobné pocity a skúsenosti z návštevy tejto krajiny v septembri roku 2019.

Región Stredná Ázia je geografmi vymedzovaný ako región piatich posovietských republík, ktoré vznikli v roku 1991: Kazachstan, Kirgizsko, Tadžikistan, Turkménsko a Uzbekistan. Ide o územie s rozlohou vyše 4 milióny km², v ktorom suchá kontinentálna klíma prirodzené nevytvorila ideálne podmienky pre život ľudí. Unikátnosť regiónu spočíva v tom, že sa v jeho priestore prelínalo viaceru kultúr a civilizácií – čínska, indická, islamská a neskôr východoeurópska. Oddávna to bol priestor kontaktov mnohých kultúrnych vplyvov a stretu ekonomických a politických záujmov okolitých mocností (NOVÁČEK 2016-2017).

Územie Uzbekistanu leží na Hodvábnej ceste, historicky známej obchodnej trase, ktorá spájala východnú Čínu a Stredomorie. Bola najdlhšou cestou svojej doby (GÁLIK 2012), po ktorej sa prevážal predovšetkým hodváb pre bohatých

občanov Ríma. Mestá na nej, ako napr. Buchará, Samarkand či Kokand sa stali centrami umenia a vzdelanosti a časom ich osídliili ľudia rôznych etník a náboženstiev (NOVÁČEK 2016-2017).

Poľoha a stručné fyzicko-geografické pomery

Uzbekistan, rozlohou (448 978 km²) druhý najväčší spomedzi stredoázijských štátov, má vnútrozemskú polohu a susedí s piatimi, taktiež vnútrozemskými štátmi. Najdlhšiu hranicu má s Kazachstanom (2 203 km), ďalej hranicí s Kirgizskom (1 099 km), Tadžikistanom (1 161 km), Afganistanom (137 km) a Turkménskom (1 621 km).

Povrch Uzbekistanu má z veľkej časti púštny a polopúštny charakter.

V centrálnej časti štátu leží púšť Kyzylkum, ktorá je súčasťou Turanskej nížiny. Menšiu východnú časť pokrýva pohorie Čanšan vytvárajúci prírodnú hranicu regiónu Stredná Ázia s Čínnou. Najúrodnnejšou časťou krajiny je Ferganská kotlina vo východnej časti, ktorú zo severu ohraničuje Kirgizský chrabát a z juhu Hissorský chrabát. Na územie krajiny zasahuje na krajinom severozápade aj plošina Usturt.

Najvýznamnejšie vodné zdroje predstavujú rieky Amudarja v západnej časti a Syrdarja vo východnej časti prameniace v horách Tadžikistanu a Kirgizska. V severozápadnej časti krajiny sa nachádza niekdajšie štvrté najväčšie jazero na svete, vďaka čomu bolo v minulosti uvádzané aj ako Aralské more. Klimatické pomery nie je vzhľadom na rozmanitosť reliéfu jednoducho charakterizovať jednotne. Klíma je

kontinentálna so znakmi subtropického podnebia, ale v centrálnej časti krajiny a na juhu ju možno charakterizovať ako tropickú suchú. Vyznačuje sa suchými horúcimi letami a chladnými zimami. Ročný a denný priebeh teplôt je v severnej a západnej časti krajiny o niečo väčší ako na juhu a východe krajiny. Úhrn zrážok je celkovo nízky, priemerný ročný úhrn činí 200 – 250 mm, prší najmä v jarných a jesenných mesiacoch. Územie je charakteristické aktívou seismickou činnosťou. V 20. storočí bolo zaznamenaných 5 silných zemetrasení, z toho v roku 1966 bolo zasiahnuté hlavné mesto Taškent. Ostatné zemetrasenie so silou 6,1 magnitúda postihlo Ferganskú kotlinu v roku 2011.

Obyvateľstvo

V Uzbekistane žije v súčasnosti vyše 33,7 miliónov obyvateľov. Rozmiestnenie obyvateľstva je nerovnomerné, koncentruje sa do úrodnnejších oblastí s dostatkom vlahy. Hustota zaľudnenia predstavuje 78 obyvateľov/km². Krajinu možno z národnostného a náboženského hľadiska považovať na homogénnu. V národnostnej štruktúre dominujú Uzbeci (83,8 %) (obr. 1), z národnostných menší sú najpočetnejší Tadžikovia (4,8 %), Kazaši (2,5 %) a Rusi (2,3 %) (tabuľka 1). Samostatnú skupinu predstavujú Karakalpaci (2,2%), ktorí obývajú západnú časť krajiny v rovnomennom regióne s autonómnym postavením. Prevažná väčšina obyvateľstva (takmer 90 %) sa hlásí k sunnitskému islamu, ostatné obyvateľstvo sa radí k ortodoxnej pravoslávnej cirkvi a iným nábožen-

Národnosť	Podiel (%)
Uzbeci	83,8
Tadžikovia	4,8
Kazaši	2,5
Rusi	2,3
Karakalpaci	2,2
Tatári	1,5
ostatní	4,5

Tabuľka 1 Národnostné zloženie obyvateľov Uzbekistanu. Zdroj: The World Factbook 2017

stvám. Obyvatelia hovoria uzbeckým a ruským jazykom. Uzbecký jazyk patrí do turickej skupiny jazykov a do 20. storočia bol len turickým dialekтом (HOWELL, HARRISON 2016). Podľa údajov štúdie World Population Prospects (2019) priemerný ročný prírastok obyvateľstva predstavuje 1,6 %. Stredná dĺžka života pri narodení činí 72 rokov. Úhrnná plodnosť je spomedzi krajín strednej Ázie najnižšia a dosahuje hodnotu 2,4 dieťaťa. Miera gramotnosti je temer 100 %.

Hospodárstvo

Podľa klasifikácie štátov Organizácie spojených národov používaných napr. v správe World Economic Situation and Prospects Report (2019) sa Uzbekistan radí k štátom s prechodom ekonomikou. Po osamostatnení sa od ZSSR v roku 1991 sa prezidentom Uzbekistanu stal Islam Karimov, ktorý autoritačívne vládol do svojej smrti

v roku 2016. Za jeho vlády sa rozvíjala štátom riadená ekonomika založená predovšetkým na exporte bavlny, ropy a zlata. Jeho nástupcom sa stal Šavkat Mirzijojev, ktorý deklaruje snahu o liberalizáciu krajiny postupnými ekonomickými reformami. Uzbecká vláda vyhlásila na roky 2019 až 2021 päť cieľov svojej politiky: udržať makroekonomickú stabilitu, zrýchliť prechod od štátom riadenej ekonomiky na trhovú ekonomiku, zlepšiť sociálne služby, posilniť úlohu vlády v trhovej ekonomike a udržať environmentálnu stabilitu.

Nominálna hodnota hrubého domáceho produktu v roku 2018 činila 50 miliárd dolárov, čo umiestnilo krajinu na 86. miesto vo svete. V prepočte na jedného obyvateľa je to 1532 dolárov a 144. miesto vo svete. Hodnotou HDP v parite kúpnej sily (6 865 dolárov) je Uzbekistan na 122. mieste vo svete (podľa údajov Svetovej banky 2019). Krajina obnovuje vzťahy so susednými štátmi a snaží sa otvoriť svoj trh zahraničným investorom, napríklad z Ruska, Číny a USA. Zo súčasne pôsobiacich zahraničných investorov možno spomenúť investície do automobilového priemyslu, napríklad GM Uzbekistan (USA) a Asake a MAN Auto-Uzbekistan (Nemecko) v Taškente.

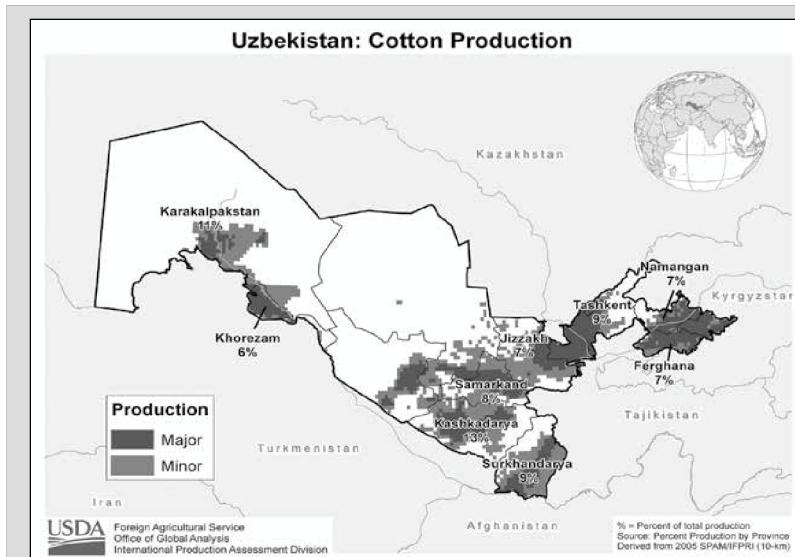
Uzbekistan je známy bohatými ložiskami viacerých nerastných surovín. Podľa oficiálnych štatistik je na 4. mieste na svete z hľadiska zásob zlata. Najväčšia povrchová baňa na ťažbu zlata Muruntau leží v centrálnej časti krajiny v púštii Kyzylkum. Okrem zlata má veľké zásoby medi, uránu, ropy a zemného plynu. Ropu a zemný plyn spracováva popredný zamestnávateľ Uzbekneftegas, ďalšími investormi v petrochemickom priemysle sú China National Petroleum Corporation, Petronas, Korean National Oil Corporation, Gazprom a Lukoil.

Významnou exportnou komoditou je tzv. biele zlato – bavlník, ktorého pestovanie je náročné na teplý klímu a dostatok vlahy. Pestovanie tejto suroviny má však viacero negatívnych environmentálnych a sociálnych dôsledkov. V roku 2018/2019 bolo vypredovaných 713 tisíc ton bavlny (podľa portálu www.statista.com), čo zaraďuje Uzbekistan na 7. miesto na svete. Podľa údajov Svetovej banky (2010) sa v Strednej Ázii na každý kilogram bavlny spotrebovalo 20 tisíc litrov vody a na každý hektár zavlažovanej pôdy poľnohospodári spotrebovali v priemere 14 tisíc m³ vody

Foto: S. Csachová

Obrázok 1 Uzbečky

Obrázok 2 Priestorové rozmiestnenie pestovania bavlníka s percentuálnymi podielmi v produkčne najhodnotnejších oblastiach. Zdroj: https://ipad.fas.usda.gov/rssiws/al/crop_production_maps/stans/Uzbekistan_Cotton.jpg

(NOVOTNÝ 2016/2017). Pestovanie bavlníka sa koncentruje v úrodnejších častiach krajiny, najmä v Kaškadarjskej oblasti na juhu, Ferganskej oblasti na východe a Karakalpakej oblasti v západnej časti štátu (obr. 2). Krajina v minulosti čeliла kritike v súvislosti s nútensou pracou a detskou pracou pri zbere bavlny na plantážach. Niektoré odevné značky kúpu uzbekej bavlny dokonca bojkotovali. Podľa informácií zo Svetovej banky (2018) sa situácia

mierne zlepšila, miestni ľudsko-právni aktivisti mohli prvýkrát monitorovať zber bavlníka v roku 2018.

Cestovný ruch a doprava

Významnú podporu má v posledných rokoch cestovný ruch. Prestavuje jednu z priorit súčasného prezidenta, o čom svedčí fakt, že v januári 2019 podpísal Zákon o turizme. Dôležitým

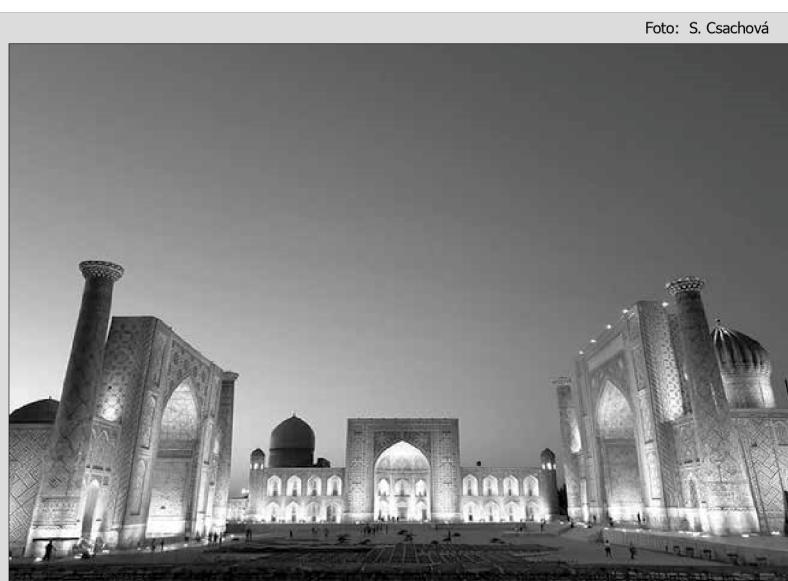
lokalačným predpokladom rozvoja cestovného ruchu je to, že mnohé pamiatky v historickom jadre Samarkandu, Buchary a Chivy sú zapísané v zozname dedičstva UNESCO. Podľa štúdie Svetovej turistickej organizácie WTO (2015) Uzbekistan zaznamenal v rokoch 2009 až 2013 kontinuálny nárast z 1,2 milióna na 2 milióny v počte zahraničných turistov, v roku 2018 počet vzrástol už na 6,4 miliónov turistov (Ministerstvo zahraničných vecí Uzbekistanu 2019). Väčšina z nich (91 %) pochádzala z krajín Spoločenstva nezávislých štátov s cieľom návštavy rodinných príslušníkov či známych. Najviac „pravých“ turistov prichádzalo z Ruskej federácie, Turecka a Indie. Z európskych štátov prišlo najviac turistov z Nemecka, z ázijských štátov z Južnej Kórey. Začiatkom roka 2019 sa zjednodušil systém vízovej povinnosti pre obyvateľov mnohých štátov vrátane Slovenska. Ak pobyt nepresiahne 30 dní, turista nepotrebuje víza. Evidenciu pobytu preberá pozývajúca rodina alebo ubytovacie zariadenia. Tie turistovi vydajú potvrdenie, ktoré si uchováva počas celého pobytu a pri odchode z krajiny sa nimi počas pasovej kontroly preukazuje.

Turisticky obľúbené je cestovanie vlakom. Uzbekistan má na trase Taškent – Samarkand – Buchara vysokorýchlosťny vlak Afrosiyob s rýchlosťou 250 km/h. Predĺženie trasy medzi Bucharou a Urgenčom je plánované do roku 2021. Z Urgenču je 30 km spojenie s mestom Chiva. Prenajímanie auta je zriedkavejšie, ale bez problémov možné. Letiská sa nachádzajú vo viacerých mestách, využívajú sa predovšetkým v Taškente, Nukuse a Urgenči.

V nasledujúcej časti predstavíme najvýznamnejšie mestá a ich najnavštievovanejšie pamiatky.

Samarkand – perla strednej Ázie (530 tisíc obyvateľov)

Veľkolepé, fotogenické námestie je Registan (obr. 3), kedy si miesto, na ktorom obchodníci predávali svoj tovar. Dominujú mu tri zachovalé monumentálne medresy (islamské náboženské školy vyššieho typu v blízkosti mešít) s bohatou ornamentálnou výzdobou a tykrysovými kupolami – Medresa Ulugbek, Medresa Sher-Dor a Medresa Tilla Kori. Námestie má prívlastok „najkrajšie námestie sveta“. Ďalšou lokalitou je Shah-i-Zinda – nekropolis

Obrázok 3 Námestie Registan v Samarkande

Obrázok 4 Kalónsky minaret a mešita v Buchare

s 20 mauzóleami, v ktorom sú pochovaní vládcovia timurskej dynastie. Je to pútnické mesto, ktoré je aj medzi domácimi obyvateľmi často navštievované. Po oboch stranach užšieho chodníka možno pozorovať pestroštvorobokou mozaikovou tvorbou islamskej kultúry. V meste sa nachádza aj najväčšia stredoveká mešita venovaná manželke Timura, ktorú v roku 1897 postihlo veľké zemetrasenie. V súčasnosti je časť mohutnej stavby zrenovovaná, niektoré časti sú naďalej v zlom stave. Vedľa nej je bazár Siab – pulzujúce farebné mesto, na ktorom obchodníci predávajú sušené ovocie, chalvu, čerstvé ovocie, zeleninu, koreniny, chlieb a pečivo. Zaujímavou pamiatkou je aj Ulugbegovo observatórium, pomenované podľa Timurovho syna Ulugbega, ktorý bol milovníkom astronómie a venoval sa napríklad výpočtu obehu Zeme okolo Slnka.

Buchara – kultúrne a náboženské centrum strednej Ázie

(272 tisíc obyvateľov)

V centre mesta sa týci atraktívne osvetlený minaret s mešitou (obr. 4), vedľa ktorého sa nachádza Lyaibi-Hauz, živé námestie s jazerom, viačerými reštauráciami a kaviarnami. Mesto má zachovalú masívnu pevnosť palácového charakteru Ark, ktorá po stáročia slúžila ako rezidencia pre emirov. Dnes je tu múzeum. Zaujme aj Chor Minor – útlejsia stavba mimo centra so štyrmi minaretmi, z ktor-

rých každý reprezentuje jedno svetové náboženstvo. Buchara je mestom obchodu, známe sú ručne tkané luxusné koberce, hodvábne šatky, šály, výšivky s názvom suzani.

Chiva – skansen islamskej architektúry (89 tisíc obyvateľov)

Menšie mesto s kompaktným centrom Itchan Kala s najväčšou koncentráciou UNESCO-m chránených objektov na svete na 1 m². Na malej ploche sa nachádza vyše 300 historických objektov, mešít, medres a minaretov. Chiva je obohnaná masívnymi hline-

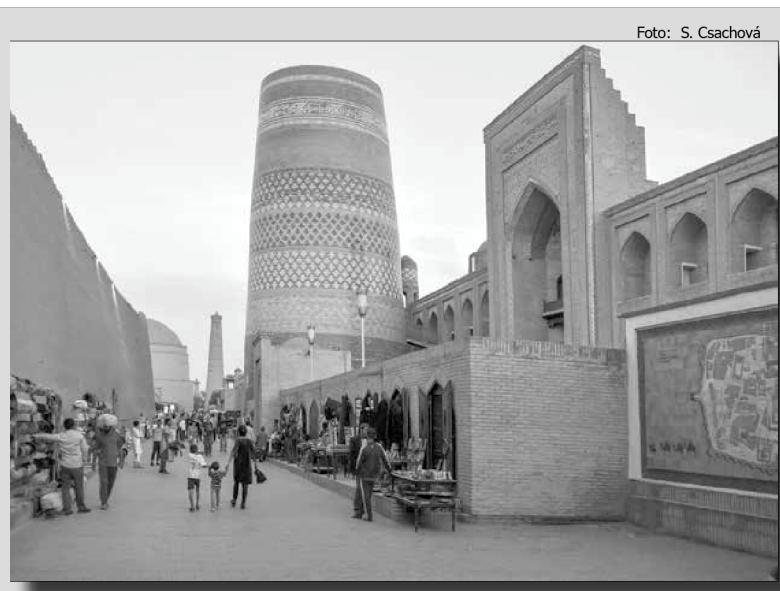
nými múrmami. Za osobitú pozornosť stojí 57 metrov vysoký minaret Islam Hoja, na ktorý je možné vystúpiť. Ďalšou pozoruhodnou pamiatkou je mešita, unikátna stavba s 218 drevenými stĺpmi podopierajúcimi strechu. Pre Chivu je však typický pôvodný minaret Kalta Minor – 29 metrov vysoká, no nedokončená stavba, posiate bohatou tyrkysovou mozaikou. Pôvodne mal byť vysoký 80 metrov a podľa matematikov sa z neho malo dať dovidieť až do 450 kilometrov vzdialenej Buchary (obr. 5).

Taškent – hlavné mesto (2,48 miliónov obyvateľov)

Významnou lokalitou je múzeum a Námestie Amura Timura s jeho monumentálnou sochou, v pozadí ktorej sa vyníma zaujímavá architektúra hotela Uzbekistan. Život pulzuje pod kupolou v bazári Chorsu, čo je rušné trhovisko v centre mesta so všakovkým tovarom. Taškent je jedno z dvoch miest (popri Almate), ktoré majú v regióne strednej Ázie metro, otvorené v roku 1977. Každá stanica je umeleckým dielom s typickými vzormi islamskej architektúry a umenia (obr. 6). Turisti spravidla nevynechajú ani medresu Moji Muborak, v ktorej sa uchováva najstarší korán na svete zo 7. storočia.

Aralské jazero

Aralské jazero bolo v minulosti preslávené rybárstvom. Dve mestá na jeho pobreží – Aralsk v Kazachstane a Mojnák v Uzbekistane za-

Obrázok 5 Minaret Kalta Minor

Obrázok 6 Stanica metra v Taškente

mestnávali tisíce ľudí v závodoch na spracovanie rýb. V 50. rokoch 20. storočia sa v rámci plánovania v ZSSR rozhodlo, že Stredná Ázia bude producentom bavlny pre celý Sovietsky zväz. V tomto regióne sa bavlna pestovala po stáročia. Ciel dosiahnuť čo najvyššie výnosy bavlny si však vyžadoval nárast spotreby vody a chemizácie. Dostatok vlahy mohol byť dosiahnutý len masívnymi závlahami. Začalo sa teda so zúrodňovaním púštnych oblastí v povodí riek Syrdarja a Amudarja a budovaním monumentálnej siete zavlažovacích kanálov. Projekty umelého zavlažovania spolu s nároastom spotreby priemyselných hnojív

spôsobili, že dolné toky riek ústiacich do Aralského jazera mali dlhodobo výrazný nedostatok vody a Aralské jazero začalo vyschať. Vodná hladina sa od niekdajších prístavov vzdialila približne 120 kilometrov. Za ostatných 40 rokov podľa záberov NASA stratio jazero viac než 80 % svojej rozlohy. V súčasnosti sa za mestom Mojnak nachádza lokalita s vrakmi lodí, ktoré dôsledok tejto katastrofy symbolizujú (obr. 7). Okolitá pôda je suchá, piesočnatá, silno kontaminovaná, v zostatkovej vode sa rapídne zvýšila salinita. Škodlivé soli a chemikálie, ktoré ostala na dne, sa vetrom dostávajú do vzduchu a poškodzujú zdravie tamojších obyvateľov.

V súčasnosti je Aralské jazero rozčlenené na Severné (Malé) Aralské jazero v Kazachstane a Južné (Veľké) jazero v Uzbekistane. Južné jazero sa ďalej rozvetvuje a vytvára ostrovy v západnej a východnej časti. Na lepšie časy svítá Severnému Aralskému jazeru. Svetová banka a kazašská vláda odobrili projekt výbudovania priehrady Kokaral s cieľom kultivovala krajinu v okolí rieky Syrdarja a zvýšiť jej objem. Mernia ukazujú, že sa to postupne darí, výška hladiny sa zvyšuje a salinita sa znížuje (HOWARD 2014). Do jazera sa pomaly vracia fauna a flóra a vodná hladina jazera sa opäť začala približovať k mestu Aralsk (momentálne sa nachádza 20 kilometrov od brehu). Naproti tomu, uzbekská vláda vyhlásila, že jazero zachraňovať v pláne nemá a namiesto toho chce z jeho dna ľažiť ropu.

Záver

Stredná Ázia je pozoruhodný región na križovatke kultúrnych, ekonomických a politických záujmov uprostred dynamicky sa vyvíjajúcej Ázie. Tvorí ho päť postsovietskych republík, ktoré vznikli v roku 1991 – Kazachstan, Kirgizsko, Tadžikistan, Turkmenisko a Uzbekistan. Príspievok sa venoval Uzbekistanu – rozhľahu druhej najväčšej a populácie najväčšej z týchto krajín, v ktorej sa cestovateľom odkrývajú stopy jednotlivých významných etáp. Orientálny Uzbekistan je zastúpený mestami na Hodvábanej ceste s podmanivou islamskou ornamentálnou architektúrou. Sovietsky Uzbekistan je v príspevku predstavený neslávne známym prípadom Aralského jazera. Súčasný Uzbekistan reprezentujú ekonomické reformy a významná podpora cestovného ruchu. Na záver si dovolíme vyslovíť niekoľko osobných pocitov a skúseností, ktoré vyplynuli z návštavy Uzbekistanu v septembri 2019:

- Sýta tyrkysová farba oblohy. Suchý, prašný vzduch, nízka vlhkosť vzduchu, vysušené pera a pokožka.
- Mäsítá, mastná strava. Tradičným jedlom je plov – ryža s baraním alebo hovädzím mäsom, mrkvou a hrozienkami. Najčastejším nápojom je čierny alebo zelený čaj.
- Taškent ako hlavné mesto sa výrazne líši od ostatnej krajiny a miest. Vidieli sa javil chudobný, prevládali domy z hlinených tehál.

- Iná je autonómna republika Karakalpacko. Jej hlavné centrum Nukus bolo vybudované v 30. tých rokoch 20. storočia. Sidli v ňom Chemický výskumný inštitút, známy testovaním chemických zbraní, konkrétnie novičoku.
- Cena „žetónu“ do metra v Taškente bola v prepočte cca 0,12 €.
- Typickým ženským odevom sú šaty s dlhým rukávom s trojštvrťinovými nohavicami, látky sú farebné, vzorované. Vlasy sú zahalené zdobenou šatkou.
- Typický mužský odev predstavujú dlhé nohavice a košeľa, na hlave typická štvorhranná čiapka doppa.
- Práve prebiehala sezóna zberu bavlníka. Polia boli plné žien, chrániacich si tváre a ruky pri jeho zbere.
- Po celej krajine jazdia dva druhy áut značiek Chevrolet a Lada, takmer všetky sú bielej farby.
- Cena litra nízkooktánového benzínu bola v prepočte cca 0,45 – 0,54 €.
- Veľmi milí, prihovárajúci sa ľudia a zdraviace sa deti.
- Patriarchálna spoločnosť, ženy šoférovali autá len výnimocne.
- Jednoduchý vstup do krajiny a výstup z nej. Treba si však uchovávať potvrdenia o ubytovaní.

Literatúra

GÁLIK, M. 2012. Hodvábna cesta. In: *Historická revue*, 23, 7, 18 – 22.

HOWARD, B. C. 2014. Aral Seas's Eastern Basin is Dry for the First Time in 600 Years. *National Geographic*. (2. 10. 2014). Dostupné na: <<https://www.nationalgeographic.com/news/2014/10/141001-alar-sea-shrinking-drought-water-environment/>>

HOWELL, C. H., HARRISON, D. K. 2016. People of the World. Cultures and Traditions, Ancestry and Identity. *National Geographic*. Washington D. C., ISBN 978-1-4262-1708-1

Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Uzbekistan 2019. *Basic norms of the Decree of the President of the Republic of Uzbekistan on Tourism Development*. 2019. Dostupné na <<https://mfa.uz/en/uzbekistan/330/>>

NASA Earth Observatory. Dostupné na <<https://earthobservatory.nasa.gov/world-of-change/AralSea>>

Foto: S. Csachová

Obrázok 7 Vraky lodí na dne vysušeného Aralského mora

NASHRIYOTI, D. 2018. Uzbekistan. *The cities and the legends*. Tashkent. ISBN 978-9943-339-31-6.

NOVÁČEK, A. 2016/2017. Strední Asie na pomezí kultur a civilizací. In: *Geografické rozhledy*, 26, 4, 2 – 3.

NOVOTNÝ, G. 2016/2017. Environ-

mentální dopady pěstování bavlny v Uzbekistánu. In: *Geografické rozhledy*, 26, 4, 6 – 7.

State Committee of the Republic of Uzbekistan for Tourism Development 2018. *Tourism in Uzbekistan*. Dostupné na <<https://uzbektourism.uz/en>>

Uzbekistan – klenoty v bavlně a Aralské more

Stela Csachová

Abstrakt

Uzbekistan je atraktívna stredoázijská krajina s bohatou históriaou, podmanivými mestami a spoločensko-ekonomickými kontrastmi. Kultúrnym dedičstvom na trase niekdajšej Hodvábnej cesty nadchýna čoraz viac cestovateľov. Na druhej strane však rozpačité reakcie vyvoláva pohľad na vyschnuté Aralské more. V súčasnosti krajina otvára svoj trh zahraničnému kapitálu a podporuje rozvoj cestovného ruchu. Príspevok podáva geografickú charakteristiku krajinu a predstaví najvýznamnejšie mestá Hodvábnej cesty s obdivuhodnou orientálnou architektúrou. Zo sovietskej éry priblíží prípad Aralského mora, ktoré ľudskou činnosťou za ostatných 60 rokov stratilo viac než 80 % svojej rozlohy.

Kľúčové slová: Uzbekistan, regionálna geografia, Stredná Ázia

RNDr. Stela Csachová, PhD., Ústav geografie, Prírodovedecká fakulta, UPJŠ v Košiciach

E-mail: stela.csachova@upjs.sk